

**A CREMALLENGÜES. JOAN-LLUÍS LLUÍS,
EL PUNT AVUI, 5 AGOST 2012**

La nostra llengua és seva: El canadenc multiidentitari

JLLUIS@PRESENCIA.CAT

No són catalans d'origen, però no només han après el català a la Catalunya Nord –el territori lingüísticament més descatalanitzat dels Països Catalans– sinó que l'han

integrat a la seva vida i l'utilitzen cada dia. Qui són aquests visionaris? Cinc retrats d'estiu. Avui, Donald Smith, canadenc.

Arribant fa uns anys a Cotlliure, va sentir algú, a l'inici d'una frase en francès, flastomar amb un «Hòstia!» contundent. Immediatament Donald Smith es va apropar d'aquella persona i va preguntar-li si era quebequesa... És així com va descobrir que catalans i quebequesos comparteixen alguns renecs d'origen religiós... Tanmateix, ni «hòstia!» ni «hostie!» no fan part del vocabulari original d'aquest professor universitari, que va néixer a l'anglòfon Toronto el 1946. Era la seva primera vida, quan era un canadenc entre d'altres.

La seva segona vida va començar quan es va instal·lar al Quebec i que va esdevenir de mica en mica un quebequès més, especialista de literatura quebequesa i partidari de la independència d'aquest país... Fins que el 2002, aprofitant d'un any sabàtic, va descobrir Cotlliure i va submergir-se en la seva tercera vida.

Deu any més tard, activista catalanista sempre curiós de tot allò de desconegut que pugui oferir-li el seu nou país, parla un català amb un accent que podria ser, segons els moments, anglès, quebequès o francès; un català el nivell del qual no el satisfà: «No estic content encara de la meua manera de parlar» – i ho diu en un català gairebé perfecte.

Canviar de llengua, explica, és canviar d'ulleres: «Amb el català veig el món d'una altra manera», i afirma poder

fer conviure amb harmonia totes les identitats que ha anat acumulant. Com molts altres estrangers que s'han catalanitzat a la Catalunya Nord troba a faltar ocasions de parlar català aquí, i per això sol freqüentar els cercles catalanistes i sol anar sovint al Principat. No li va caldre donar gaires voltes a la qüestió catalana per veure que Catalunya Nord no se'n podrà sortir sense el Principat, i es desola de veure com el panorama septentrional és sembrat de discòrdies, disputes i enemistats. El contrari d'allò que caldria, però bastant típic dels moviments minoritaris.

I Catalunya, com la veu? Amb una certa severitat, també, pel que fa a la llengua: «Hi ha comportaments que al Quebec són absolutament impossibles: hotels sense ningú que parli català a la recepció, restaurants sense carta en català; per mi, descobrir aquesta desconsideració va ser un xoc.» I, de fet, diu, Barcelona li fa pensar a Montreal fa quaranta anys... Com era Montreal, fa quaranta anys? Era sense la protecció de la Llei 101, la llei que va constituir el pilar lingüístic de recuperació de la identitat quebequesa i que fa que aquest país sigui probablement el més avançat al món pel que fa a la protecció d'una llengua en un territori no independent. «Nosaltres, abans d'aquesta llei, vam tenir allò que es va anomenar la Revolució Tranquil·la, i vam tenir el general de Gaulle que va venir a dir-nos allò de 'Visca el Quebec lliure!'... A Catalunya ningú de la dimensió de De Gaulle vindrà a dir això...» Li agradaria veure-ho, és evident, gairebé tant com, «en nom del respecte absolut al dret a decidir», li agradaria veure dos dels seus països d'adopció, Quebec i Catalunya, esdevenir independents.

Mentrestant, després d'haver escrit una quinzena de llibres en francès es planteja de llançar-se en l'escriptura en català, ja assajada en algun article, per explicar allò que sap de tantes identitats, i d'algunes que malden per ser tan naturals entre el món com ho són dintre seu.